

Mint minden mást, ami eladható, a gyógyszereket is hamisítják szerte a világon. Ezek a másolt, engedély nélkül és túlnyomórészt szakszerűtlenül gyártott készítmények két különböző úton juthatnak el a vásárlókhoz: vagy bekerülnek a legális gyógyszerforgalomba, vagy kerülőutat tesznek meg – a piacokon, az interneten, az aluljárókban kötnek ki. Botz Lajos, a Pécsi Tudományegyetem professzora a siófoki gyógyszerészkonferencián arra figyelmeztetett, hogy a gyógyszerek mellett a gyógyszernek nem minősülő gyógytermékek, táplálék-kiegészítők hamisítása is komoly gondot jelent. A hamisítványok elleni hatékony küzdelemre a gyakorló gyógyszerészeket is fel kell készíteni az ilyen termékek felismerésére és az ezzel kapcsolatos felvilágosításra.

Illegális és hamis gyógyszerek Magyarországon

Tisztázzuk, miről is beszélünk valójában: mi az, amit Önök, szakemberek, hamis gyógyszernek neveznek?

A hamisított gyógyszernek jelenleg nincs nemzetközileg egységes meghatározása. A különböző definíciók lényege az, hogy hamis gyógyszernek számít minden olyan készítmény, amelyet szándékosan és tisztességtelen céllal a valóságostól eltérő tulajdonságúnak, összetételűnek, eredetűnek állítanak be. Vagyis a meghatározások alapján egyelőre még nem tudunk különbséget tenni a nem megfelelő minőségű eredeti és a hamisítás miatt rossz minőségű termékek között. De ez a gyógyszergyártás ellenőrzésének problematikája, nem pedig a hamisítványoké...

Milyen típusú hamisítványokat tartanak számon?

Egy 2000-ben elvégzett, 20 országra kiterjedő WHO-tanulmányban az áll, hogy léteznek aktív komponens nélküli szerek, kevés hatóanyagot tartalmazó hamisítványok, rossz hatóanyaggal készített utánzatok, olyanok, amelyek a megengedettnél nagyobb mennyiségű szennyező anyagot tartalmaznak, illetve léteznek nem megfelelően csomagolt termékek, valamint az eredetinek megfelelő minőségű másolatok. A WHO felmérése szerint az aktív hatóanyag nélkül, illetve a kevés hatóanyaggal gyártott hamisítványokból van a legtöbb, míg az eredetinek megfelelő utánzatból mindössze egy százaléknyt találtak. Hozzá kell tennem, hogy bizonyos értelem-

ben azok a gyógyszerek is ide tartoznak, amelyek esetében nem rekonstruálható a gyógyszerforgalomban megtett út, ezek gyógyszerbiztonsága ugyanis az előzőekhez hasonlóan nem szavatolható.

A hamis gyógyszerek vagy az illegálisan forgalmazott készítmények jelentenek nagyobb gondot Magyarországon?

Arról, hogy Magyarországot milyen mértékben érinti a gyógyszerhamisítás, illetve az illegális gyógyszer-kereskedelem, nincsenek pontos adatok. Az amerikai szakemberek becslése és az európai statisztikák alapján azt mondhatom, hogy azokban a fejlett országokban, amelyek szigorúan szabályozzák a gyógyszerforgalmat, a hamis termékek aránya a teljes forgalom 0,5 és 8 százaléka közé tehető. Arról egyelőre nincs tudomásunk, hogy Magyarországon legális forgalomba került volna hamisított gyógyszer. Az ugyanakkor biztosan állítható, hogy az életmódgyszerek és a gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású termékek hamisítványai terjednek leginkább. Az országhatárok lebomlása, az internet ellenőrizhetetlensége és az emberek példátlan utazási kedve nagyban hozzájárul ahhoz, hogy Európába is bekerüljenek az ellenőrzés nélkül, rendszerint szakszerűtlenül gyártott, bizonytalan minőségű gyógyszerek. Ezek — a WHO felmérései szerint — a fejlődő országok gyógyszerforgalmának 30-60, a világ teljes gyógyszerforgalmának pedig a 6-10 százalékát teszik ki. Amerikai szakértők szerint a világ 2010-re csaknem megduplázza a hamis gyógyszerek forgalmának 2005-ben regisztrált volumenét. Ezek ijesztő adatok, amelyek arra figyelmeztetnek, hogy a gyógyszerhamisítás Magyarországon is egyre nagyobb gond lesz.

Azt mondta, hogy Magyarországon a gyógyszerforgalmi szabályok egyelőre megvédik a patikákat a hamisítványoktól. Ez azt jelenti, hogy ha nem interneten és nem piacon vásárolunk gyógyszert, akkor biztonságban vagyunk?

Nézze, Magyarországon tényleg nem tudunk még hamis gyógyszer patikai forgalmazásáról. De Hollandiában és Angliában már erre is volt példa, ami arra figyelmeztet, hogy napjainkban már a fejlett országok szigorú szabályai sem képesek megakadályozni a hamisítványok bekerülését a legális gyógyszerforgalomba. A gyógyszerészeknek tehát nagyon körültekintően kell eljárniuk ahhoz, hogy ilyesmi ne fordulhasson elő. Alaposan meg kell nézniük, mit vesznek át az — általuk is ellenőrzött engedéllyel rendelkező — nagykereskedőtől, és fokozottan oda kell figyelniük arra, amit a betegektől hallanak. Az angliai esetre például úgy derült fény, hogy egy beteg panaszkodott, hogy nem tudja rendesen kettévágni a pirulákat, mert azok morzsálódnak. A gyógyszerész erre figyelte fel, vagyis a tabletták rossz minősége volt az áruklódó jel. A hollandiai hamisítványt a rosszul záródó, gyenge minőségű csomagolásról ismerték fel. Meggyőződésem tehát, hogy csak a zárt, lépésről lépésre dokumentált, személyes felelősséget is szavatoló gyógyszerellátási lánc nyújthat védelmet a betegeknek és a gyógyszerészeknek egyaránt.

Ez világos, de nem nagyon hiszem, hogy az emberek, belátva a veszélyeket, felhagynak például az internetes vásárlással. Arról nem is beszélve, hogy nem mindenki csaló, aki az interneten kínál – például – gyógyszert. Rájöhetünk-e bármiből is arra, ha becsapnak minket?

Természetesen vannak áruklodó jelek, és ezekre érdemes odafigyelni. A Pécsi Tudományegyetem Gyógyszerészeti Intézetének munkatársa, Bősze Gergely készített egy felmérést, és azt tapasztalta, hogy 163 internetes forgalmazó közül mindössze 6 százaléknál volt előzetes feltétel az orvosi re-

cept. 57 százalék esetében még a honlap tulajdonosának kilétét sem sikerült megállapítani. Nem azt, hogy melyik város melyik utcájában lakik, hanem azt sem, hogy vállalkozása melyik országban van bejegyezve. A vállalt szállítási határidő is sokat mond: a vizsgált minta 63 százaléka hét napnál is hosszabb időt kért arra, hogy a készítményt a vevőhöz juttassa. Ez a felmérés arra is figyelmeztet, hogy nem mindig olcsóbb az, amit az interneten veszünk meg: a jól ismert paracetamol egy napi átlagos adagjának ára akár a hazai gyógyszerári ár négyeszeresét is meghaladhatja az interneten, hiszen azt is figyelembe kell venni, milyen bizonytalan, hogy az előre kifizetett termék egyáltalán megérkezik-e. Tudni kell, hogy Magyarországon csak engedélyezett, vagyis ténylegesen létező gyógyszertár forgalmazhat gyógyszert az interneten. De miután a világháló nyitott, a világ bármely pontjáról bárki bármit megvehet. Nem véletlen, hogy a hamis gyógyszerekkel, illetve gyógytermékekkel kereskedők többsége éppen az interneten keresztül akar eladni. Szerény befektetéssel, a lebukás minimális kockázatával működhetnek, és mire kiderül, hogy amit árulnak, fabatkát sem ér, nyom nélkül eltűnhetnek. Úgy gondolom, hogy ma ez a gyógyszerforgalmazás előtt álló egyik legjelentősebb kihívás.

Fácán Anna Margit

Együttműködési megállapodást kötött a Magyar Gyógyszerészeti Kamara, a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület és a Szabadalmi Hivatal a gyógyszerhamisítványok visszaszorítására. Kondorosi Ferenc, a HENT elnöke, az új rend és szabadság kormánybiztosa egyedi azonosítók bevezetését és a gyógyszerrendészeti szabályok felülvizsgálatát helyezte kilátásba, mondván, hogy a szabálysértésért kiróható mostani, 30 ezer forintos pénzbírságon emelni kell. A testület szórólapokat készített és újsághirdetéseket tesz közzé annak érdekében, hogy felhívja a betegek figyelmét a hamis gyógyszerek fogyasztásának veszélyeire.

Március közepe óta elérhető a www.hamisgyogyszer.hu. Ez az internetes portál a gyógyszerhamisítás hazai és nemzetközi helyzetéről tájékoztat, illetve abban segíti az érdeklődőket, hogy felismerjék a hamis készítményeket és az illegális terjesztőket.